

עין משפט מסכת פסחים

דף ב

עין משפט א.

או"ח סימן תלא ע"ף א

א. בתחילת ליל י"ד בניסן א בודקין את החמץ לאור הנר ב בחורין ובסדקין בכל המקומות שדרך ג להכניס שם חמץ.

א. ממשנה ריש פסחים, ומן התורה בביטול שיבטלנו בלבו ויחשבנו כאלו הוא עפר מספיק ואינו עובר עליו, אלא שחכמים הצריכוהו להוציאו מן הבית כיון שאדם רגיל בו כל השנה כולה וחששו שמא יבא לאכלו אם ישאר בבית, ועוד כיון שהתורה החמירה עליו לעבור עליו על כל יראה וכל ימצא אם אינו מבטלו ע"כ חכמים החמירו עליו, כ"כ המג"א באות ב', בשם התוס' בפסחים.

ואפי' בחמץ נוקשה שאין בו הלאו החמירו וכן בתערובת חמץ. וואפי' ביטל ואח"כ מצא חצי כזית צריך לבערו. כה"ח אות א' מרדב"ז. וואפי' חמץ ידוע מהני ביטול מן התורה, וכן דעת הר"ן בריש פסחים ורבינו ישעיה הראשון. כה"ח אות ב'.

ב. הטעם שתיקנו בדיקה בלילה משום שאז בני אדם מצויים בביתם, ואור הנר יפה לבדיקה מגמ' פסחים.

ולדעת ר"י ור"ן זמן הבדיקה בסמוך לכניסת הלילה והיינו קודם צאת הכוכבים, וכמ"ש המ"א ס"ק ה', אבל הא"ר הוכיח מכמה פוסקים דזמנה בצאת הכוכבים וכן הכריעו הרבה אחרונים. כה"ח אות ה'.

וואפי' לאור הנר הוא מפסחים ז' ע"ב, והוא ע"פ הפסוק "אחפש את ירושלים בנרות". אם א"א לאדם לבדוק בעצמו או שהוא רחוק מביתו צריך למנות שליח לבדוק שם. כה"ח אות ז'. ואם בודק דרך שליחות צ"ע אם יברך. שע"ת. כה"ח אות ח'. ובספר ערך השלחן פסק בשם המהרש"ל שהשליח יברך וכן הוא בכה"ח סימן תל"ב אות ט'.

ג. לאו דוקא, וצריך רק שהמקום יהיה שמשמש שם בחמץ, וחוששין שמא הכניס שם חמץ ולא אדעתיה. כה"ח אות י'.

דף ב:

עין משפט ב.

או"ח סימן תקסד פ"א

א. כל תענית שאוכלים בו בלילה בין של צבור או יחיד הרי זה אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר^ד, והוא שלא ישן שינת קבע^ה, אבל ישן שינת קבע אינו חוזר ואוכל ושותה א"כ התנה לאכול או לשתות^ו.
הגה: וי"א דבשתיה א"צ תנאי^ז, דמסתמא דעתו של אדם לשתות גם אחר השינה והוי כאילו התנה.

- ד. מברייטא בתענית י"ב וכרבי, אבל בתענית חלום אסור לאכול לפני עמוד השחר, כיון דמשעה שחלם החלום צריך להתענות. מ"א ס"ק א'.
- ה. זו דעת השו"ע דהכל תלוי בשינת קבע, וכתב הב"ח דהמחמיר כדעת הראב"ד שאחרי שגמר סעודתו אסור יותר לאכול גם בלא ישן, קדוש יאמר לו. ולא דוקא על מטתו, דשינת עראי היינו נים ולא נים מתנמנם כ"כ הב"י, ודלא כר"י שכתב קבע ועל מטתו. כה"ח אות ה'.
- ו. וכל זמן שלא ישן שבידו לאכול בידו להתנות. מ"ב אות ד'. אבל מדברי הזהור והמקובלים כיון שישן האדם קבע על מטתו אסור לו עוד לאכול עד שיתפלל, ואין מועיל תנאי. כה"ח אות ז'.
- ז. ומשמע דכל המשקין מותרין, אבל הכלבו כתב בשם הרי"ף דוקא מים. ב"י. והב"י כתב דגם לגבי שתיה לדינא צריך תנאי, וכ"כ הב"ח דראוי להחמיר. ואם התנה רק לאכילה מותר לו גם לשתות, ראוי לכל מי שאפשר לו שלא יאכל בשר לפני ואחרי התענית. כה"ח אות י"ב.